

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANACH.

<i>Predplatná cena:</i>		<i>Spisujú a vydávajú:</i>		<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti	
Na celý rok	2 zl. — kr.	MIKULÁŠ LEPSÉNYI		VIII. ker., Práter-úlica 44.	
Na pol roka	1 > — >	a GERHARD NÉMETH.		sem sa majú posielat predplatky, jako i do-	
Na štvrt roka	— > 60 >	Dočasný hlavný spolupracovník:		pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.	
Jednotlivé číslo 4 kr.		JOZEF N. JANDA.		Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.	

Ľudáci izgatujú.

Nenie takej veci, ktorú by zednárski liberáli tak neprestajne na oči vyhadzovali kresťanským ľudákom, jako to, že izgatujeme, búrime. A toto všeobecné osočovanie (bez udania jednotlivých príbehov a pádov) na toľko prišlo do módy u liberálov, že i vysokí páni nás obviňujú v tejto veci.

Búriť je toľko, jako pozbudzovať dakoho, aby dakto proti zákonu pokračoval, zákon nesplnil, alebo zákonom zakázané veci robil.

Či ale toto činíme my ľudáci?

Keď hej! Nech nám ukáže kto z nás, kde a kedy izgatoval? Proti komu a čím slovom, alebo násilím izgatoval?

Zakiaľ na tieto otázky odpoveď dať nebudú vstave mameluckí liberáli, my za podlého pomluvača budeme považovať každého, kto od včufajška opováži sa nás očerňovať, že sme izgatók, buričia. Lebo nech mlčí, keď nevie odpoveď dať na tie výš naznačené otázky, alebo musí meno podlého pomluvača bez odporenia prijať.

Pekné je to izgatovanie, keď ten náš dľa mamelukov pobúrený ľud takú trpezlivosť preukazoval pri volbách, že jeden židovský novinkár vyslovil sa bol, že ľudoví voličia len k tomu boli izgatovaní, aby v mimoriadnej nadprirodnej miere boli trpezliví. A tento nami pobúrený ľud tak zizgatovano bol sa choval pri volbách, že cudzozemskí, rakúski a poľskí vojaci povedali, že vodcovia ľudovej strany pyšní môžu byť na ten ľud.

Mnohí povedia, že pod izgatovaním to rozumejú liberáli, že my chceme zmeniť potvrdené, do života uvedené zákony!

No každý liberál je hlupák, ktorý za búrenie považuje to namáhanie ľudových vodcov, keď oni usilujú sa získať si ľud, aby pomocou jeho celkom ústavnou cestou mohli zmeniť tie zákony, ktoré nám liberáli navarili.

Či už naozaj na toľko zostali hlúpymi daktorí liberáli vo svojej nenávisti proti kresťanstvu, že vo svojej zaslepenosti i toto by za izgatovanie pokladali?

Všetky zákony, ktoré liberáli-alebo hoc-ktorá svetská vrchnosť — kujú, sú len ľudské; čo je ale ľudské, je zmeniteľné; tedy i zákony liberálov môžu sa zmeniť, a len o tom tu môže byť reč, aby sa patričný spôsob a zákonité cesty zachovali.

Či ale my nezákonnou cestou kráčaeme. keď vynakladáme svoje sily, aby sme zákony, nedávno liberálmi nakuvané zmenili? Kto by nás ešte i v tomto chcel obviňovať, to je dvojnásobne zlostný a podlý pomluvač.

Kto by opovážil sa tvrdiť, že Ježiš Kristus v opravdivom smysle slova búril, nepravou cestou hľadal zmenu panujúceho poriadku? Lepšie rečeno, kto by to za možné považoval, kto by to uveril.

A hľa ešte i Syna božieho opovážili sa v tejto veci obviňovať Farizej; tak opovážia sa i liberáli obviňovať, že sme buričia. Ježiš Kristus si nevšímal obviňovanie Farizeov, lebo vedel, že jaký človek, taká reč, keby boli Farizej sve-

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Kresťania! kupujte len u kresťanov!

domití, aj ich reč by iná, svedomitá bola. — Podobne činme aj my, keď nás novomôdni Farizeji, tatárski liberáli obviňujú v izgatovaní; pomyslime si, že jaký človek, taká reč, od nesvedomitého človeka, — neprekvápi ta tá okolnosť, že — nesvedomitú reč počuješ.

Keď ale obviňovať nás v izgatásoch je toľko, jak bezzákladne a nesvedomite do povetria blúzniť, pýtaš sa snáď, ctený čitateľu, prečo to činia mameluci?

Preto, ponevác vidia, že vodcovia ľudovej strany sú čistého rázu, svedomití, bohabojní a statoční; aby tedy aspoň ako-tak im mohli neprijemní byť a ich očerňovať, chytajú sa pomluvy, dľa ktorej my izgatujeme, a oni to preto tak ustavične vykrikujú, lebo si myslia, že konečne nás predsa len očernia jako-tak.

Lenže my sa neľakáme, lebo vieme, že taký hlas nejde do neba, vieme, že hrach steny sa nechytí, môžeme ho ta i tisíckrát trepnúť.

Kto sa topí, aj brytvy sa chytí; hrniec mastný mamelukov je v nebezpečenstve, tedy myslia si, že im aspoň brytva pomlúvania pomôže, s ktorou chcú u ľudu, ba i na hor podrezať naše dobré meno.

Farizeji darmo chceli škodiť Kristu, pravda sa od neho neodvrátila, a za túto pravdu Ho vo vážnosti má teraz celý svet. — Tak aj mameluci darmo chcú nás neškodlivými spravíť, u nás je pravda, ktorá keď sa aj udusí, to len dočasné byť môže. *Jožko Prísny.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Samé krásne veci. Z ministerstva hospodárstva ukradli tri také listiny, ktoré týkajú sa zahraničných záležitostí. Boly to zprávy ruského a nemeckého poslanca o vyjednávaní medzi Ruskom a Nemeckom vzhľadom dôvozu ruského dobytku do Nemecka. Tieto listiny maly sa v tajnosti držať, a predsa ich ukradnul jeden diurnista a potom uverejnené byly tie ukradnuté listy v novinách „Magyarország.“ Táto krádež veľmi pobúrila vládne kruhy.

Taktiež i listy nebohého kráľoviča Rudolfa, písané na bývalého novinkára Juliusa Futtaky-ho, veľký hluk zapríčinily, ponevác tieto listy teraz ktosi chcel dať vytlačiť a oznámil to v kráľovskej kancelárii, aby totiž za tie listy nebohého kráľoviča Rudolfa mnoho tisíc zlatých vydrankal od kráľovskej kancelárie.

Vládne noviny „Pesti Hirlap“ žalujú sa veľmi pre tieto nepekne veci a pišu, že tie tri ukradnuté listiny „vzbudia tú mienku, že je uhorský úradný svet nespohľadlivý ohľadom zadržania štátnych tajností.“

Dotyčné listov kráľoviča Rudolfa tie isté noviny pišu, že „pokúsené vydieranie“ s tými listami je „boľastné svedectvo ohľadom našich spoločenských pomerov.“ Novinkár Futtaky (žid pôvodom) „nedržal

vraj v tajnosti obsah listov kráľovičových,“ . . . „a že ich neoddal, ale ako poklad opatroval.“ Teraz po smrti tohoto nnvinkára s listami kráľoviča *dobrý gšeft* chcel dakto spravíť. Je to vraj „škandál,“ ktorý — dľa spomenutých novín — „veľmi nepríjemné svetlo hádže na náš spoločenský život.“ Tieto vládne noviny uznávajú, že „u nás vrchnostenský a súkromný život tak málo vzdoruje v oči všelijakým ľstam, falšám a klamstvám, že už i sami vidíme sa v obraze *skutočného „východného štátu.“* Krásne to svedectvo.

Prenasledovanie kňazstva: 25. jan. 1897. pred porotou v Pešťbudíne bude stáť Ďuro Gajdašik, farár v Černého a Štefan Benyáč, kaplán čačanský; obidvaja obžalovaní skrz štátneho pravotára pre jeden článok uverejnení 15. sept. 1895. v Krestane.

Počet voličov v Čačanskom volebnom okrese nasledovný je v rokoch 1896. a 1897.

Krasnany-Zborove	111	24
Lieskovec	85	46
Stará-Bystrica	348	55
Nová-Bystrica	167	72
Rakova	87	45
Staškov	52	26
Očadnica	151	111
Podvysoka-Olesna	71	41
Čaca	181	161
Horelica	37	18
Zákopče	89	52
Černe-Svrčinovec	113	106
Skalite	125	87
	1616	888

Kam sa podelo 728 voličov?

V oktobri ešte volili, a 5. jan. už nemajú práva voliť? Ači za 68 dní zomrelo, abo vyvandrovalo tých 731 voličov?

Hm v meroslove voličov r. 1896. pri každom mene stála litera *n* (néppárti, ľudový), alebo písmena *l* (liberálny); ktorí boli s popisom poverení, povedali, že im to vrchnosť tak naložila. Mnohé obce ani o tom nevedely, kedy je popis. Sú to veru nečisté veci. No i takto sú ľudáci vo veľkej väčšine. Volba veľmi zaujímavá bude tak, že i z Viedne a z Berlína prídu novinkári. Mameluckým kandidátom bude železničný správca Peter Ráth. No len Klocha nech nedonesie so sebou.

Shod. Všetky záležitosti shodu pojednávajú sa len kvóta nie, ponevác snemoveň v marci vyvolí kvôťový výbor, do ktorého času táto otázka pojednávať sa nemôže.

Tureckí úradskí doposiaľ jedným výborom boli volení; tento výbor teraz rozpustený je už a nový výbor je zostavený, ktorý bezprostredne semému sultánovi je zodpovedný za svoje účinkovanie. Moc ači vláda tohoto výboru ale z toho pozostáva, že on volí, suspenduje a úradu zbavuje úradských.

Snemoveň rakúskych vyslancov v najbližšom čase rozpustená bude.

200 voličov z čačanského okresu prišlo predošlý týdeň do Judapešti ponížene prosíť Petra Rátha, aby vystúpil u nich za ablegáta. Jest a píť dostali v hojnej miere. To aj len spomenúť je zbytočná vec, že Milecovci, Kajdinovci a Salavskovci ich viedli. Ináče na železnici ich nepotklo žiadne nešťastie. Zdravý odišli, zdraví prišli.

Petícia proti főišpánovi namerená. Zo Sen-teša zadali prosbu na ministra vnútra proti főišpánovi čongrádskemu Váradyemu namerenú. Tento pán zpo-čiatku bol antisemitom, neskôr mameluckým ablegá-tom, teraz ale čo főišpán je zažalovaný, že je on pre obecnosť nebezpečný človek.

Satmársky főišpán, Albert Simoncsics vyme-novaný je za ministeriálneho radcu, následkom čoho oslobodený je od predošlého úradu.

Novšie verifikované mandáty sú násle-dočné: Antona Tibáda; Jula Szentiványiho; Mikuláša Lakatoša; Alberta Venda; teda petície proti týmto mandátom zadané odmrštily sa.

Vítazstvá ľudovej strany. Chvásta sa skoro už bezočivo liberalizmus, že je ľud s ním spokojný, lebo vraj vyvolil si skoro 300 mameluckých vyslan-cov. Bodáky, peniaze, vplyv, hrozby nehraly zástoj. No na koľko je ľud spokojným s liberálnym šafarením, už i z toho vysvitá, že pri voľbách do stoličného vý-boru na všetky strany korunuje víťazstvo ľudové na-máhanie. Pri týchto výboroch ľud dosť svobodne si volí výborníkov, no ale ani nehlasuje na liberálov. Nenie miesta všetky obce pospomínať, dosť je pouká-zať na Prešporek, alebo na obec Ebed (v ostr. st.), kde od rychtára až po bubenníka všetci sú ľudoví. Ejhľa súd ľudu. Lstivý liberalizmus, čo povieš na to?!? A pán Opratový?

Gróf Ferdinand Zichy.

Ponevác statočnému a skalotvrdo veria-cemu F. Zichymu ešte vždy ubližujú mame-luci, ba i sám ministerpredseda Bánffy ho spomenul na sneme pred dakolkými dušami, jako dajakého buriča; podávame riadky, z pera liberálneho maďarského básnika, Mórica Jókayho, ktorý sa bol už pred mesiacmi za-miešal do toho liberálneho osočovania...

Jókai vydáva totiž grófovi Ferdinandovi Zichymu svedectvo dobrého vlastenca a na dôkaz toho rozpráva udalosť zo svojho života, keď počiatkom r. 1863, za doby Schmerlin-govskej, zakladal „Hon“ a keď neskôršie tento následkom nedostatku peňažných prostriedkov mal zaniknúť. Z rozprávky Jókaiovej vybe-rieme čiastky podstatnejšie:

Gróf Ferdinand Zichy nebol medzi zakla-dateľmi „Honu“.

„Hon“ prvý mesiac veselo plával a roz-široval sa.

Jedného rána Imro Ivánka doniesol do redakcie obšírny článok od gr. Ferdinanda Zichyho. Bar. Žig. Kemény, redaktor „Pesti Naplóva“, nechcel uverejniť ten článok, lebo „lepšie páčil sa mu kost v čárde Steinschrei-berovej, ako kantín v kasárni Karlovej, kde Kol. Tótha, redaktora „Bolond Istóku“, pre akúsi politickú slovovú hru kostovali“.

Článok Zichyho obnášal 12 písaných strán, samé dáta, samé pravdy. Na konci bol výkaz,

čo za nešťastia hrozia monarchii, jestli sa systém panovania v Uhorsku nezmení. „Pro-rocký duch hovoril z tých riadkov. — Bol som unesený zakľúčením článku. Nuž, keď gr. Ferd. Zichy mal smelosť napísať to, budem mať i ja toľko smelosti dať ho vytlačiť.“

Ale Ivánka upozorňoval ho na následky, nielen na žalár, ale aj na možnosť, že zakážu „Hon“. Toto účinkovalo na toľko, že dal vy-tlačiť článok, ale bez toho zakľúčenia, keďže Z. bol si vymienil len to, že z článku možno vynechať čokoľvek, a len dokladať nesvo-bodno nič.

Vynechaný koniec článku nezničil, lebo pod ním skvel sa podpis pôvodcu a „môj chrbát (vtedy ešte bol veľmi citlivý) mohol potrebovať takej zálohy.“

Článok vyšiel na štyroch tlačných stlp-coch, ale hneď aj následok: úradné kutanie rukopisu. Jókaimu podarilo sa v prítomnosti policajného komissára Pulcza zmocniť sa tých vynechaných dvoch posledných strán článku a hodiť ich do kachiel.

Pulcz, keď poprezeral rukopis a prišiel na poslednú stranu, kde počínalo sa vynechanie — tri riadky byly prečiarnuté — pýtal sa: „Kde je koniec?“ — „Zničil som ho,“ odpo-vedal Jókai, „bolo mi to prikonservatívne.“

Pulcz kýval hlavou, strčil rukopis do vaku a keď odchádzal, povedal Emichovi: „Tento Jókai však si myslí o mne, ale je ten Pulcz za mamfasa, — der sich mit der Kirche um's Kreuz herumführen lässt.“ Na čo Emich odpo-vedal: „Tento Jókai myslí si teraz, že ten Pulcz je rytiersky muž od hlavy po päty.“ (Nuž my nebudeme môcť vydať takéhoto sve-doctva panákom maďarskej ústavnej a liberál-nej éry. Red.)

Uverejnený článok končil so slovami: „Bohov potlačených národov odnášali do Ríma, občanov týchže obdarúvali právom rímskych občanov; ale títo zato nestali sa ešte Rimanmi.“ Na text spálených dvoch strán nepamätám, ale jeho podstatný obsah sišiel mi raz na um v neskoršom čase.

Ďalším následkom článku bolo, že gróf Ferdinanda Zichyho i Mórica Jókaija vojenský súd posúdil každého na jeden rok do ťažkého žalára v okovách, a „Hon“ na ztratu 1000 zl. z kaucie pre „búrenie verejného pokoja“. (To bolo vtedy takým bežným hriechom, ako je za terajšieho systému „búrenie proti cirkev-nej politike“ Red.)

Ztratu tisíc zlatých Ferdinand Zichy na-hradil mi. Ťažké železá odpustil mi vojenský voliteľ. Zalár musel som nastúpiť hneď. Zichyho čakaly otcovské radosti, práve v deň posúdenia

narodil sa mu prvý syn. Preto mu dovoili, aby týždeň ostal ešte doma.

Nasledujúci odstavec, opisujúci ťažké žalárovanie politických väzňov za doby Schmerlingovskej, podáme doslovne, aby naše obecnstvo videlo rozdiel medzi „ťažkým žalárom v okovách“ za Schmerlinga a medzi „štátnym väzením“ a „obecným väzením“ za maďarského ústavného a liberálneho systému. Jókai rozpráva:

„Bol som teda sám väzňom v kasárni Jozefovej. Ale *veď to ani nebolo väzenie!* Vojaci zaobchodili so mnou, ako s kamaratom. Kommandant plukovník Haymerle prijal ma s celou srdečnosťou, dal mi otvoriť najkrajšiu izbu na ulicu, susedná izba čakala môjho spoločníka hriechu. Plukovník vyzeral, ako dokonalý maďarský podžupan, žartoval, anekdotoval, bol to milý pán; ako zvedel, že viem rezbárstvo a že (ako rab) s rezbárstvom chcem si krátiť čas, požičal mi svoje vlastné náčinie; lebo aj on bol rezbárom. (Tam som shotovil poprsie mojej ženy z dreva.) Popoludní prichodil ku mne, odtiahol ma od písacieho stolika: „Nepracujte už, poďte na prechádzku!“ A vzal ma do budínskych hôr Keď zvedel o domňa, že tam býva aj moja žena, riekol mi: „Nuž teda navštívte ju; nech sa úbohá netrápi, choďte k nej *na večeru*; ale vtedy vezmite so sebou aj profósa, tak pre formu. Použil som toho, aj profós bol hodný človek, bol otcom šestoro detí. — Navštevovať mohli ma, a dochodili veľkým počtom, dámske návštevy vypravádzal som dolu schodami až na ulicu, po ekipáže. Lud. Beniczky povedal mi raz: „Veď tento tvoj žalár nestojí nič: niet v ňom žiadnej poesie.“ O týždeň narukoval aj Zichy. (Žiaden gróf! Kollega! Spolusedliak! Oboch súdne degradovali zo zemanstva.) Pokým v jeho izbe obsádzali obloky, složil sa v mojej izbe, tu prijal kommandanta, ktorý mu prišiel na poklonu: Haymerle predstavil sa mu tými istými slovami, ktorými mňa bol prijal: „Ich werde Ihr Haustyrann sein!“ Potom mu rozpovedal, z čoho bude mať za svojho rabstva povolené, a čo mne už bolo dovolené. Zichy vypočul to všetko ľahostajne; on nevidel v tomto novom postavení tej humoristickej strany, ktorú som nachodil ja. Povedal kommandantovi: „Dakujem. Ja prosím len o jedno. Dovoľte mi, pane plukovník, aby som každé ráno smel ísť na omšu do kostola. Sľúbil som to mojej matke.“

Dobrák Haymerle veľmi zadivil sa tejto žiadosti. Takej nepočul ešte od áreštanta. To, že som ja vychodil zo žalára do hôr večerať k žene, to všetko mohol dovoliť na svoju

zodpovednosť, ale aby posúdený rab chodil ráno do kostola? To ťažká otázka! Povedal, že na takýto neobyčajný prípad nemá inštrukcie; ale že hneď predostre to hlavnému vojenskému veliteľstvu. Toto zase nevidelo sa byť v tej otázke dostatočne kompetentným: predostrelo to ďalej vojenskému ministerstvu, a kým od tohoto došlo dovolenie chodiť na omšu, vajvyššia milosť Jeho Veličenstva urobila koniec nášmu rabstvu a mohli sme ísť domov.“

Gr. Ferd. Zichy aj pred 33 rokmi bol tým, čím je dnes: vlastenec, ale ultramontán, ktorý sa nebojí žaláru, ale pekla už hej; ktorý miluje svoju vlasť, ale nebo viac; ale kedy bol rušiteľom pokoja, to nech potomstvo rozsúdi!

Veľký „Krestanský kalendár ľudovej strany“

na rok 1897.

sa môže dostať za 30 krajciarov u
*Františka Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.*

Po každých 10 výtiskoch sa dá
jedon čo prídavok. Poštové útraty
my zaokrývame.

Pozvánie k predplateniu

na

politické noviny

„KRESTAN“

IV. ročník, 1. štvrťročie.

Predplatná cena:

na celý rok	2 zl. — kr
na pol roka	1 zl. — kr.
na štvrt roka	60 ₂ kr.

Tých pt. pp. odberateľov ale, ktorí sú nám ešte za predošlé noviny dlžní, úctive prosíme aby, čím skoršie vyrovnáť ráčili svoju dlžobu.

Budapešť, 1-ho januára 1897.

Redakcia „Krestana.“

O fiškáloch.

„Janošík, junošík, samopašné dieta;
Hej, kebys' bol nezbijal — nevešali by ta!
A veď ja nezbijal, chudákov, žobrákov, —
Hej, lež pánov-zemanov, židov, advokátov.“

Takto odpovedá slovenský národný hrdina, keď na šibenici visí a vytykajú mu, že zbíjal, kradol, bral čo mu nepatriło. On to celkom za prirodzenú vec drží týmto ľuďom brať, — veď oni tiež berú, ba zbíjajú ľud o jeho krvotnú prácou nadobudnutý majetok.

Otázka je, či i teraz smýšľa ten náš ľud takto, ako predtým za času „pánštiny“ — či i dnes títo páni mu najviac v očiach stoja, a najmä advokáti, fiškáli. Žiaľ Bohu, i dnes nepočujete lichotivejšie slová o fiškáloch, pravotároch, ako tieto. Pozorujte len na výrazy a myšlienky nášho jednoduchého človeka, ako ten o tomto stave, o skutkoch pravotárskych súdi. — Už tá samá výpoveď, že fiškál neuzre nebesá, — jak veľmi objasňuje smýšľanie pospolitého človeka o tomto stave, — a jako a za čo považuje tento stav. — A predsa je to stav pekný, potrebný, užitočný, čestný, ako druhý. Či môžeme niečo peknejšieho, ideálnejšieho požadovať a myslieť, ako právo, pravdu, spravodlivosť, slušnosť, zákon boží, a svetský zastávať, k platnosti priviesť, utlačeného sa zaujať, k pravde mu pomôcť, výstupníka stíhať a proti nemu sa postaviť a ho do rúk trestúcej moci odovzdať? Či to nie pekná, vznešená úloha, či ten stav nezaslúži všetkej cti a uznania? Na každý pád ano. Toto je povolanie fiškála, pravotára.

Nepravda, lož, pomsta, cigáňstvo vždy budú na tomto svete, a proti nim bojovať vždy bude treba. A kto ten bojovník, na premoženie týchto neriadov? kto si vytknúť za cieľ a povolanie večitý boj s týmito nepriateľmi? Fiškál, pravotár.

A vo verejnom, politickom živote kto je najprirodzenejší opatrovateľ, hájiteľ týchto práv, — či zase nie on? Či jeho vzdelanie, vysoké postavenie neopravňujú k tomuto? Či on ako pozorovateľ spoločenských záujmov a požiadavok, taktiež i spoločenských chorôb neni v tom stave, svojou patričnou cestou týmto odpomôcť? Nuž vysoký, veľznačný stav, povolanie je to, jestli ho tak zastávame, ako sa sluší, ako to svedomie a počestnosť požadujú. Je to stav práva tak hodný, čestný, ako ktorý iný; n. pr. kňazský, vojenský, učiteľský, atď.

Ano, ale fiškála nepotrebuje každý človek, ba ten je len pre zvodlivého, búrlivého, pomstlivého človeka — povedia niektorí. No, to

je omýl. Vo vyvinutej spoločnosti, pri rozličných záujmoch ľudstva i tento stav je potrebný, ba nevyhnutno potrebný, veď ktože by pokrok práva, právnych záležitostí zabezpečoval, vyvyšoval, do riadneho behu a koľaje viedol, jestli nie pravotár, ktorý svojím učinkovaním, pozorovaním mnohé veci a práva do jejich významnosti privedie. — Hádam sudca? ale tento predseda s tak mnohých strán nevidí vec, ako by ju vidieť mal, a tak to by bola nedostatočná práca.

Čo je teda vo veci, že vzdor týmto vlastnostiam fiškáli nenávidení bývajú. Či to má aký rozumný základ? Nuž taký, že mnoho je tých, čo zneužívajú tento stav, čo veru i tam berú, kde je nesloboda. — Ale preto všetkých fiškálov obviňovať a cez čierne oklo, nedôverlivo sa na nich dívať, — to je bezzákladné, nerozumné počinanie.

Že fiškálsky stav ešte i dnes nepožíva tej úcty a dôvery, veľkou príčinou sú i naši recipovaní občania izraelskí. Títo sa na túto dráhu tak početne hodili, že kresťanský človek skoro vytvorený je z tohto stavu, a že ľud, ktorý u židovského pravotára i nepravosť v pravosť obrátiť myslí, veľmi dôverlivo a bezpečno sa k týmto pánom utýka o zastúpenie. — Nuž, pravda, že žid je na všeličo schopný, i na to, na čo kresťan nie, — ale pravda len na to, čo je figel, prekrúcanie pravdy. Avšak nezakonite, falošne vyhrať žalobu, to je hriech, vec svedomia sa týkajúca. Na tom nemá nikto požehnanie, pokoja, radosti.

Prečo teda náš ľud týchto pánov židovských podporuje, veď ho oni nikdy nepodporia, k zdelanosti neprivedú? Nie veru. Ani židi, ani liberáli. Teda drahí rodáci, nabudúce len „svoj k svojmu“ — idte vo vašich všetkých sporných a pravotných záležitostiach len ku kresťanom, k dobrým a presvedčeným ľuďom, — nie k tým pijavicam, čo Vás len vycicať vedia, a toľkoráz faleš a klamstvo k víťazstvu privedú!

Dačo.

„Libre darole“ sdeľuje jedno najnovšie nariadenie, pravidlo, ktoré vydali francúzski freimauri — zednári — ku „bratom“ v severnej Francii. Myslím, že nebude od strany toto i v našich novinách „Kresťanovi uverejniť, bo dľa toho nariadenia nielen vo Francii, ale i všade inde po celom svete, a tak i u nás v Uhorsku háveď židovsko-zednárska, táto zberba šatanášova sa zachováva. Dobre to bude, keď i ct. čitatelia „Kresťana,“ kresťania, slováci tento

židovsko-zednársky kúsok pozorne prečítajú, o ňom rozjímať budú a si ho zapamätajú, aspoň poznajú rafineziu, huncuteriu; gazemberiu židovsko-zednársku. Zneje ten kúsok takto:

„Treba zbaviť náboženstvo všelikej allegorie, preukazovať na zneužívania náboženského fanatismu, odkrývať chyby kňazov. Všetci bratři a sestry — zednáři a zednářky — ktoréhokolvek zamesknania sú povinní rozhlasovať chyby a prechmaty kňazov, aby ich zbavili authority. Povinnosťou jest bojovať proti mníchom, domáhať sa odstránenia reholníkov a zrušenia kláštorov mužských i ženských. Súdruhovia si snažne žiadajú, dozviediť sa od nekoľo spoločného obsach. Majú do slova zaznamenať, čo sa mlúvilo, čo sa im zdá dôležitým, poslať vodcom, proti čomu by sa dalo vystúpiť. Odporúča sa užít všetok vliv, aby zmenšená bola vážnosť ku stavu reholnému. Na venkove, kde je ľahko prísť do styku s kňazmi, treba jest všetkými prostriedkami natom pracovať, by kňaz bol ponúknutý k nejakej neprozreteľnosti nerozvážnosti, grobianstvu. Ihneď treba podobnú vec rozhlásiť a poslať podrobnosti spoločnosti, ktorá dá ich listami — novinami — rozhlásiť. Také jest užitečno, opatrne a pod rúškou sympathie zviest kňaza, aby pred svedkami utočil na vládu, lebo jej zástupcov, nariadenia zákony. Dá sa z toho ihneď tešiť.“

Takovieto reglementy rozosielať zednáři, táto háveď, táto zberba satanášova. Takýto reglement je i u nás v Uhorsku od židovsko-zednárskej liberálnej vlády vydaný a jak nás o tom smutná zkušenosť poučuje, od židovsko-zednárskejších liberálnych tatárov vykonávaný. Jako všetky námahy židovsko-zednárskej hávede, tak i tento reglement smeruje na zkažu a záhubu sv. cirkve katolíckej, o tom není žiadnej pochybnosti.

Mám tu snáď dajaký komentár pripojiť. Nie. Komentár si každý ct. čitateľ sám učiniť môže. Ja len toto dokladám: Křestania katolíci, zvlášte ale kňazi, buďme na stráži, lebo nepriateľ náš, židovsko-zednárska háveď, táto zberba satanášova obchádza, jako lev revúci hľadajúc, koho z nás by zahubiť, zkažiť sožrať mohla. Používa všetky možné prostriedky na zkažu, záhubu, a zničenie sv. cirkve katolíckej. Buďme tedy na stráži! Pod zástavou sv. križa Kristového bojujme udatne, zmužile, neohrožene proti tejto peľelnej potvore, proti tomuto pekelnému drakovi, hávede to židovsko-zednárskej. Boh zaiste bude s nami v tomto krutom boji. Slavné bude víťazstvo naše. Sláva všetkým verným bojovníkom proti tomuto pekelnému drakovi? Hanba

ale a potupa všetkým tým, ktorí s týmto pekelným drakom, so zlorečenou, prekliatou, kliatbou božou ztíženou hávedou židovsko-zednárskou za jeden remeň ťahajú. Hanba, večná hanba a potupa im!

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

Nový rok.

Na prachu nového roku obraciame zraky naše k nebesiam a prosíme Všemohúceho, aby zachránil nás všemohúcou rukou svojou od všetkého zlého jak duševného, tak i telesného. Nik nevie z nás, jaké horkosti a jaké trápenia skrýva v sebe pre nás tento nový rok, ktorého sme sa z milosti Hospodina dožili. Len to vieme, že keď Boh s nami, kto proti nám!

Započínáme teda s Bohom našu prácu. Poučovať chceme i v tomto novom roku dobrý náš ľud slovenský, ktorý zaslúži, aby sme na bok odložili všetky ohľady ľudske a jedine dobro ľudu na zreteli majúc, aby sme pravdu a zbožnosť hlásali verným dušiam křestanským!

S pomocou Boha už štvrtý ročník nášho Křestana posielame cteným čitateľom našim. Už štvrtý rok podujímame prácu křestanského poučovania, prácu zobudzovania ku občianskemu sebavedomiu, ku poznaniu ľudskej hodnoty a svobody.

Že práca naša dosaváď nebola daromná, to po Bohu iba láskavému čitateľstvu nášmu a jeho horlivosti křestanskej ďakovať môžeme. Že naša práca není dokonála, že náš časopis vždy ešte zdokonaľovať sa musí, to ochotno uznáme. Lež že i dosaváď nejedno zrnko, ktoré sme do srdca ľudu nášho dobrého zasiať sa namáhali, hojný výsledok a dobré ovocie prinieslo, to i početní nepriatelia naši medzi sebou uznajú.

Asnáď na žiaden časopis tak nečihajú naši liberálni rytieri, jako na nášho Křestana. Dôkazom toho sú tie tlačové pravoty, ktoré ustavične vešali a vešajú nám na krky. Tieto pravoty skvelé svedectvo podávajú, že kladivom pravdy neohrožene bijeme na hlavy falošných prorokov svobody. Povedz pravdu, prebijú ti hlavu!

Naši liberálni rytieri, vidiac výsledok nášho skromného časopisu, vidiac prebúdzanie sa nášho opusteného ľudu, tiež za potrebné uznali vydávať noviny pre ľud slovenský. Pyšní sme na to, že sme liberálov prinútili v reči ľudu obrátiť sa ku opustenému ľudu slovenskému. Pyšní sme na to, že liberáli i meno i podobu časopisu nášho prinutení boli prevzať a na spôsob opíc napodobniť nás, aby v rúchu našom preoblečení dostať sa mohli do statočných srdca ľudu slovenského.

No ľud náš hneď poznal anjela s rožkami, videl kopyto vykúkať a chránil sa rožkatého anjela, hoc i kešeňu opravdoveho kresťana navliekol na seba. Daromné byly hromženia a osočovania, ľud náš obľúbil si svojho Kresťana, lebo videl a cítil, že mu od srdca k srdcu pravdu hovorí a krivdy, útrapy ľudu bez ohľadu na osoby predkladá.

Pri voľbách celkom omráčení zostali liberálni rytieri, keď videli, že ľud slovenský, predtým pri volbe tak poslušný, s opovržením odvrátil sa od liberálnych kupcov, ktorí mysleli, že statočných voličov slovenských na spôsob juncov pokúpia ku volbe. Nevysloviteľnou radosťou plesalo srdco naše, keď videli sme ľud náš tak opravdive hrdínsko sa držať pri tých šločinoch, ktoré pod menom „volby“ popáchaly sa na našom ľudu kresťanskom, tichom, statočnom. Ani hrozby, ani peniaze, ani bodáky násilnosti neboly v stave statočnosti a vernosti ľudu nášho zlomiť.

Vítazstvo smutné to bolo, čo liberálni rytieri s úplným hovädským spôsobom vydobyli. Keď nemohli ľud náš odstrašiť ani zakúpiť, nuž jednoducho odmrštili voličov na tisíce, a aby ľud druhý krát nestál im v ceste, vynechali ho z popisu voličov tak, že v tomto novom roku na horných stranách o polovicu upadnul počet voličov. Na Čaci roku 1896. voličov 1615 a teraz ich je tam iba 857. Takto rozširujú občianstvu svobodu a právo.

Pamätať budeme v skutku na ten slávny rok millenia, jako na rok tisícročnej s v o b o d y uhorskej. Nitra, Stupava, Varín, Trnava, Kubín, Žilina, Púchov, Čaca atď., to sú všetko slávne pomníky tisícročnej svobody našej. Nič nechýbä ku sláve starého roku len to, aby sa barónovi Klochovi a politickým dvojčkám jeho, Šipekymu a Šmialovskému pomník vystavil. Kloch mohol by stáť v prostriedku a v ruke mohol by držať opravený menoslov voličov, ktorí pri millenárnych voľbách odmrštení boli.

Lež pomník tento zaiste nestál by dlho. Lebo všetko do času, len pravda na veky. My pravde a právu chceme slúžiť, pravde a právu chceme učiť. Nový rok započínáme. Heslo naše je:

Za Boha, za kráľa a za vlasť!

x—y.

Nová kniha.

„*Ludevít Kossuth pred súdnou stolícou historie sveta.*“ Pod týmto nápisom výnde behom dvoch mesiacov z pera veľk. pána *Ignáca Zimándyho* jedno výborné, asi 350—400 strán obsahujúce dielo, ktoré nesmie chybeť ani v jednej knižnici ruženských, katolíckych a hocakých iných slovenských spolkov. V takej reči jednoduchej je ona písaná, že ju zrozumie každý. Objednatelia už predbežne môžu sa hlásiť v Török-Bálinte u výš spomenutého pána.

Pravdomluvnosť Bánffyho.

V snemovni magnátov pán ministerpredseda napadnul grófa Zichyho, že pri voľbách previnil sa proti vrchnostiam. Gróf Ferdinand Zichy verejno povedal Bánffymu, že nehovorí pravdu pán minister. Teraz vysvitlo, že gróf Zichy nie pri voľbách, lež pri varínskom kat. shromaždení previnil sa vraj, keď vzdor zákazu slúžneho Radu držal shromaždenie. Pán žilinský slúžny Rada pod fúzy zamrmlal čosi, a gróf Zichy nič nevedel, že to má byť zákaz shromaždenia. Teraz vec príde pred súd. Nuž toto je to previnenie grófa Zichyho, o ktorom Bánffy vo svojej múdrosti tvrdil, že to bolo previnenie — pri voľbách.

Liberálne zachádzanie.

V okrese kysúc-novomestskom Jozef Raska novinský notár, ktorý voličom do Varína certifikáty vydať nechcel, na miesto toho, čoby on išiel do obce porciu inkasovať, on trápi ten ubohý svet, ktorý musí do Kysúc-Nového mesta ísť a celé dni stráviť, kým mu on porciu odoberie a to v židovských krčmách! To je pekné liberálne poľahčenie tomu chudobnému svetu. — Takto sa tiež trápili dňa 21. a 22. dec. aj budatinlehotonia, že či mám pravdu, opýtajte sa ich len!

Žaloba.

Luna žmúri zpoza chmúry,
 Bladé lúče obľahujú hrobitov.
 Plachý vetrik listím šumí,
 Skromný slávik snuje dumy,
 Lká v prišerný cintorína mlk bytov —
 Ach spočíň si milá matko!

Neprecitni, driemaj sladko,
Požívaj tiš, nezkalený mier boží.
Lejšie v čiernom ležať hrobe,
Nežli v sveta hradniť zlobe,
Čo s úkladmi, krivdou, biedou mátoží.
Driem rodičko nežná, lúba!

Tvoj budúok, tvoja chlúba
O túpny kút, pristreš chladu, teskný dom.
Zmizol krás máj, lásky lietko,
Ušla si ty, ušlo všetko,
Krb rodinný padá, klesne návidom.
Snívaj dobroť blahé sničky!

Dietky tvoje sta kuričky
Vypúdené, rozptýlené semotam.
Ach utraťiac bdivé krýdla,
Tvrda zášť sa na ne skydla,
Ustúpily sporom, s várom, spurnotám,
Spi nebožká v nemom rove!

V maní tvojom hlasy nové,
V práci tvojej cudzích zneje úst povel,
Zhranel, zhynul fálel smútku,
Zábud splodil váš ň prudkú,
Šesťdesiatnik túžbe srdca vyhovel.
Nevztrhni sa drahá mati!

Nečuj ponos, — pokoj kráti, —
Netuš pravdu zármutného prievratu.
Bo keby si z rakve stala,
Horko by si zaplakala,
A znova sa v zem vrútila, v hlb svätú.
Neprebud' sa útla matko!

Spi lahunko, snívaj sladko!
Luny svetlo chvie sa твоjím nad rovom,
Vonný vánok vetvín šumé,
Trúchly slávik snuje dunný
Bielym duchom, blúdnym tónam, hmle,
krovom.

Spi matičko, cnostná matko!

Dlhomír Polský.

Vzkriesenie Róža Sándora.

Stalo sa vo vlasti slobody.

I. Dejstvo.

Ministerpredseda nariadi nové volby.
Župani starajú sa o nové volby.
Uradníci: falšujú menoslovy voličov.

Židia: složia 5 millionov zlatých pre zabezpečenie slobodného vykonávania ústavných práv.

Výbory stoličné: vymenujú volebných predsedov.

Róža Sándor: stane z hrobu aby sa tešil sviatku vlasti slobody a spolu aby zbíjal, vraždil s dovolením Lucifera.

II. Dejstvo.

Ministerpredseda na audiencii prijíma Róža Sándora.

Róža S.: Čo rozkážete, excellencia?

Minister: Milý priateľu, vy ste nám veľmi vytaný a tešíme sa, že ste z ďalšej zeme sem prišiel. Však ste vy liberál?

Róža S.: Nevie, čo to za pána,

Minister: Liberál je každý, kto chce, aby liberalismus zvíťazil pri voľbách. Uistujem vás, milý priateľu, že 9 percentov krajiny je liberálne.

Róža S.: Pekne, jestli pravda.

Minister: Na moju statočnosť je tomu tak. L'avičiaci sú len 10 percentov a i tí len následkom búrenia ľudovej strany sú lavičiaci.

Róža S.: Ale ozaj.

Minister: Prisám tak. Teraz keď volby nastávajú potrebné, aby liberáli zvíťazili nad huckaním lavičiakov najmä Judákov.

Róža S.: Ano, áno.

Minister: Víťazstvo ale závisí od volebných predsedov. So súcich predsedov by sme mali, ale i medzi tými sa ešte najde statočný a sprostý. Najlepšie by bolo, keby ich ja sám poučil, ale ja som nevstave to všetko konať, dosť, keď sa o peniaze starám. Preto som na vás myslel, milý Sándor báta, tým viacej, lebo to patrí do vášho remesla. V mene vlasti prosím vás, preveznite na seba zariadenie volebných predsedov do jednej zbojníckej bandy.

Róža S.: (s radosťou.) Zbojnícka banda? Čo? Či ma neklamú uši? Nuž či je ešte vždy možný v tejto krajine zbojnícky svet?

Minister: Na moju statočnosť nežartujem. No prijmite?

Róža S.: Ako by nie! To je potom predseda, ktorý vzkriesi starý, krásny zlodejský svet!

III. Dejstvo.

Róža Sándor vyučiac predsedov, rozpusti ich do okresov.

Róža S.: (po voľbách) Konec mi! Konec mojej sláve! Nedouk babrák som! Ja som ich vyučil a hľa, väčšia čiastka z nich ma storáz prevýšila. Nazpät do hrobu! Ta pod zem, zomrem od hanby. O šťastlivý Šabri Józka, Šavaňu a iní, závidim vám, bo neviete nič o voľbách z roku 1896.

IV. Dejstvo.

Ministerpredseda: (na audiencii prijíma Róža Sándora) Milý náš Sándorko, čím že sa vám zavďačím, za vaše neoceniteľné služby? Vy ste zázraky činil? Liberalismus skvele zvíťazil nad búrením protivníkov. Chcete byť údom magnátskeho domu?

Róža S.: Radšej minister pravosúdia.

Minister: Prečo práve minister pravosúdia?

Róža S.: Aby som tri štvrté mojej bandy obesif mohol.

Hrajnoha.

Horúce kaštiny.

CHÝRNÍK

Šťastlivé veľkniežatstvo. Inde vládati neraz škriabu sa za ušama, že nemajú čím zakryť štátne výdavky a všelijaké potreby; vo veľkniežatstve je to naopak, tam je toľko peňazí v štátnej pokladnici, že radia sa vyslanci, kam by podeť mohli zbytok. Predbežne usniesli sa, že 300 tisíc frankov rozdelia medzi chudobnejšími obcami, ostatný zbytok pokladnice ale kam dajú, v tej veci rozhodnú až behom januára.

Čudná zima. U nás po veľkej tuhobe nastal ľavý čas, ktorý už od viac týždňov trvá. V Rusku ale hrozí tuhoba na červeno barví nosy po ulici chodiacich, ukrutné fujaky prechádzajú i železnice; na okolí, tedy nie v mestách bývajúcí ľudia sotva hnúť sa môžu.

Manželstvá so stromami. V niektorých indických krajinách panuje čudná obyčaj. Keď je v dakej rodine viacej dcér, nesmú sa mladšie prv vydať, kým sa nepovydvávajú staršie. Jestli však nechodí nik pre staršie a mladšie majú príležitosť vydať sa, obídu túto obyčaj tým spôsobom, že staršie sestry dajú sobášť s dakým stromom. Takto potom nič neprekáža vydať mladších sestier. Ale aj staršie môžu sa povydávať, lebo zákony dovoľujú rozsobať medzi stromom a jeho ženou. Jestli však niektoré dievča vydá sa za posvätný strom, ako na pr. za topoľ nemožno viacej rozsobať. Ale i v tomto prípade pomáhajú si, keď sa trať mladoženích: sotnú strom a potom už vdova môže sa vydať za ľudského muža.

Pre daň dom srútili v Strojnej. Keď totižto exekútor prišiel v tej obci k jednému židovi, aby sinkasoval daň, abo dačo sexekoval, žid zamkol pred ním bránu, sprovadzatelia exekútora usilovali sa bránu vyzdvihnúť, lenže medzi tou prácou dom sa srútil, a chudák žid je teraz bez prístrešia. Veru v tomto páde zle vypálil gšeft židovi.

Dvojnásobne odsúdili na smrť gemajnera Suzcila v Lyone, vo francúzskom meste. Prvý kráľ ho preto odsúdili, lebo napadol kapitána, druhý kráľ ale preto, lebo začal biť poručníka Gindicelliho, keď vošiel k nemu do žalára. Teraz už len to sa pýtame, jako prevedú na ňom ten druhý ortel smrti.

Hrozná matka. Hrozného kúska chcela sa vo Viedni dopustiť manželka Antona Luku, 21. dec. totižto sama bola doma s dieťaťom; jej susedka počula detský výkrik; vběhla chytro do izby Lukovej, kde s hrúzou videla, že matka ručníkom sťahuje hrdlo dieťaťa do všetkej sily. Leďva sa jej podarilo hroznú matku odsotiť od dieťaťa. Dieťa neskôr k sebe prišlo, dobre sa cití; a len jednu žiadosť má; matku by rado videlo. — Či by to zviera urobilo so svojim plodom?

Noviny predávajú v kalvínskom kostole budapeštianskom. Kazateľ Koloman Vítěz vyhlásil totižto, že po kázni aude predávať krajciarové noviny, ktoré on rediguje; a naozaj pod záverečnou piesňou po kostele chodil a krajciare vyberal od ľudí, dávajúc im za ne tie noviny a vydávajúc z vekerlákov. To je celkom americká móda, len napred. Jeden kalvín.

Ukrutná smrť. V obecnej nemocnici debrecínskej zomrel tou najukrutnejšou smrťou robotník

Gabriš Szoborloi. On totižto istú robotu bol konal ešte počiatkom novembra v jednej zahrade, keď zrazu kočka skočila naňho, ktorá besná bola, a na hlave ho pohryzla. Aby ho ale do Judapešti nedoniesli do ústavu Pasteurskeho, zatajil vec. Teraz v hroznej miere vypukla na ňom besnota, tak že medzi hroznými mukami zomrel.

Miesto prsta celú ruku ztratil. Mikulaš Cariňoš, sedliacky chasník v Marošslatine, pri asentirke tak bol tešený vojenským lekárom, že na rok ho pod istým za vojaka vezmú. On ale hrozne sa bál vojenského života. Všetmožne vynasnažoval sa tedy trýzniť, aby na tele schudol, lenže všetko jeho namáhanie naopak vypálilo. Nedávno sa teda odhodlal, že ochromí si ruku, šiel do mlyna a pod mlynsky kameň strčil jedon prst, lenže mlynský kameň celú ruku mu odtrhol.

Zakázaný ľudový zvyk. V Segedine bolo predtým v obyčaji, že pri veselí mladá nevesta radom poumývala v jednej myse tvár hosťov a tým istým uterákom ich aj utrela. Ponevác touto chorobou rozširovala sa očná choroba chytľavá, minister vnútra v jednom nariadení zakázal túto obyčaj.

V Radna-Lippe okradol ktosi koncom dec. r. k. kostol, zlodej povylamoval všetky pušky, pobral nástroje od zlata a od striebra a tam ten nohy na pleca dal. Ponevác nikde na dverách, abo na oblokoch nezostaly stopy vlámania sa, myslí si, že cez vežu sa dostal do chrámu. Ináče majú nádej, že chytia toho vtáka.

Spasiteľný príklad. V zemplénskej obci Kašove usniesli sa viacerí gazdovia, že nebudú liehový (špiritusový) nápoj dolu hrdlom púšťať; i smluvu majú, dľa ktorej 50 zl. musí zložiť ten, kto nápoj čerta aj len okoštuje.

Medveď ušiel z kletky v Neapoli; na rinku dosť dobre sa zadržal; ľudia utekali pred ním, ako pred smrfou; on ale celkom ticho vykročoval si po ulici. Že i hnevať sa vie, to vtedy preukázal, keď ho chytiť chceli. Konečne tak sa nahneval, že ho zastrelil museli.

Sila mýš zjavila sa v békésskej stolici v takej miere, že i samé ministerstvo prosia, aby im aj úradský aparát na pomoci bol, ponevác ináč vraj tá náramná ustavičná škoda nevezme koniec.

Pojednávanie tlačových pravôt od januára r. 1897. započínať sa bude nie predpoludním, ako doposiaľ, lež popoludní o 3 hodinách, čo nech si zapamätajú ľudoví dopisovatelia, aby vopred vedeli, čoho sa majú držať, keď do Judapešti citovaní budú pred tlačovú súdnu stolicu.

Korrupcia nikde nepanuje v takej miere, jako v Rusku; od toho najvyššieho do toho najnižšieho úradníka všetci dajú sa zakúpiť a podplatit. Tie najprísnejšie nariadenia bár často byly vydané, predsa ale máre byly ony.

Šiesta žena. V Dome v tieto dni prišiel k matrikárovi jeden 82 ročný starec, Pavel Harmati. Či je zakázano ženiť sa. Občiansky vždy je dovoleno. No vtedy chytro nechám sa sosobať. Moja nevesta volá sa Vera Vöreki, ona je už šiesta; päť žien som už chvála Bohu, pochoval. Pri každej som tvrdil, že viac sa neožením, a predsa znovu chytil sa môjho srdca plameň lásky. Možné, že ešte i siedmu si veznem. Čo ale sotva sa stane, lebo táto šiesta žena je veľmi mladá.

Succi zbláznel. On bol ten, ktorý aj viac týždňov vedel obstáť o samej vode. Teraz zas sa bol chytil, že nebude jesť behom dlhšieho času, ale tie peniaze, ktoré si vyjednal draho mu padly, pretože o rozum prišiel. Lietal, behal sem tam, vykrikujúc: Jesť, piť chcem! Dajte mi jesť. On bol síce tiež len šalbír, lebo vlní prišli na stopu tomu, že potajomne jiedol. Od tej doby nebola jeho myseľ celkom v poriadku.

Kňazna ušla s cigánom. Plukovná kňazna, manželka to kniežata Chinayho uskočila s primášom muzikantom cigánskym, teraz zabáva sa v Judapešti. Manžel ju oznámil u vrchnosti. Ona ale nechce sa k nemu navrátiť a úprimne vyznala, že ho ona dobro vôľne opustila, lebo toho cigána tak rada má, že s ním chce žiť a mrieť; aby ale nehneval sa muž, a aspoň akú-takú náhradu mal, poručila mu 8 millionov zlatých.

Kupci na duše. V L'vove zase chytili troch vtákov kupeckých, ktorí gšefy robili s ľudským mäsom: Isaka Steinweisa, Benjamína Eibela, Jakuba Einbundar. Dievčatá vyvážali do Carihrada, a gšeft znamenito sa im daril. Meno náčelníka tejto bandy znie: Altstok. To ani dodať nemusíme, že títo vtáci všetci krivý nos majú.

Orthodoxi židia vyvolili si za predsedu sústrednej pisárne Leopolda Lipsitza.

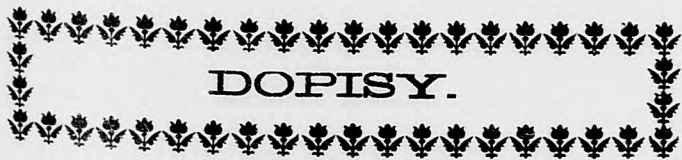
Opravenie. V 51. č. Kresťana na 10 strane spomenuté, že Ján Zahorák zabil vlastné dieťa. To sa nevzťahuje na Zahoráka dolnosučanského, ktorý nás o uverejnenie týchto riadkov bol poprosil.

Kolko je ľudí na svete? V r. 1864. bolo ľudí 1391 mill., v r. 1895. ale už 1400 millionov, tedy o 9 millionov viacej.

Belgická surovosť. V Belgicku, v mestečku Westerode istý Debonter veľmi rád si zažartoval so spoluobčanmi. Nedávno jednému opitému v krčme ležiacemu sedliakovi odstrihol jeden fúz. Sedliak neskôr tak sa vypomstil zato, že mu obliat šaty petroleumom a ich zapálil. Nešťastný i zomrel následkom toho figľa. Ostatní sedliaci ale sa len smiali svojmu kúsku.

Ušiel správca banky, Ludvik Heyele z Kostnice, ale si vzal aj na cestu z kassy banky asi 220 tisíc zlatých.

Vražda v kostole. Prostriedkom decembra v Palerme, v kostole svätého Jozefa hrozná vražda sa stala. Gracia Prallo vydatá žena práve kľáčala modliac sa pred oltárom, keď k nej pristúpil Salvatore di Girolamo, ktorý ju dýkou preklal tak, že o dakoľko minút vypustila ducha. — Z lásky to on spravil, ale čertovskej.

DOPISY.

Z NITRIANSKA 28. dec.

Vážený pán Redaktor!

Už som všeličo počítal, ale takej hlúposti nikdy som ešte nečítal, jako nedávno v tom liberálnom »Opravdivom Kresťane.« Náš krčmár žid vždy ponúka mi čítať tohoto opravdového liberála. Hovoril mi, že keď chcem i zdarma ho budem dostávať od

matrikára. Avšak také zrejme klamstvá a táraniny ani zdarma nechcem čítať, lebo by som si žalúdok pokazil, a to by ma mrzelo teraz, keď som si bravca zaklal ku novému roku.

Jakýsi »Pravdomil« čarbal v 38 čísle toho liberálneho Kresťana, že náš »Kresťan« prefíkane písal, keď dokázal tomu Opravdovému, že raz píše tak, a druhý raz zase naopak. Je to veru do smiechu, keď tí liberáli tak koncepty tratia, že raz píšu o našich grófoch, že vraj sú to »falošné lišky«, a že by i poddáných svojich »strieľali miesto divočiny«, druhýkrát zase vychvaľujú grófa Zichyho a Eszterházyho, že sú »vysoko-vzdelaní« a môžu byť i obľúbení u voličov.

I výpoveď našich pánov biskupov teraz už podpísať a uznať musel, že nás vo svojom spoločnom pastierskom liste napomínali, aby sme »spoločne a svorne bránili svoju vieru,« a predtým vždy čarbal, že je to len figeľ a huncútstvo a podlá lož, keď napomína niekto, brániť si vieru.

Chutno som sa zasmial, keď čítal som tie slová »Pravdomila«, že nášmu Kresťanovi dobré kotrmelce sa »nepodarili«. Nuž, je to pekne, keď i sám liberál uznal, že náš »Kresťan« nevie robiť také krásne kotrmelce, jako ten liberálny »Kresťan«.

V tom istom 38. čísle ďalej také slová vypisuje zo svätého Písma, jaké som ja nikdy ešte nečítal vo sv. Písme. Do úst nášho Spasiteľa tieto slová dáva že: »pomsta je moja, pomsta je otca môjho«. Takto pán Ježiš nikdy nehovoril.

Lež ano, starý Zákon píše, že »pomsta je moja«; ale »pomsta je otca môjho«, takto žiadne evanjelium nepíše. Poznať, že v tom »Opravdovom Kresťane« takí páni píšu, ktorí len starý Zákon veria.

Ďalej zase falšuje sväté Písmo takto že: »Me-raj me si jednako u mierou.« No takto môžu hovoriť kamaráti z mokrej štvrťi, lež sväté Písmo nikdy a nikde tak nehovorí.

Je to veru do pohoršenia, keď takto píše ten časopis, ktorý menovať sa opováži opravdovým Kresťanom. Vieme, že na premenenie Krista povedal, že je to Nanebevstúpenie Pána, a teraz zase falošné výpovede prináša zo svätého vraj Písma. To je písmo len akéhosi krčmára alebo kupca kšeftára. A ešte sa opovážia takito ľudia chváliť sa, že oni vždy čistú pravdu píšu a že ľud slovenský k opravdovému kresťanstvu poučovať chcú.

Chráňme sa takýchto falošných prorokov!

Ratač:

Prosíme za pozhovenie: Dopisy, »Od spišskej Magury,« a »Od Bielej-Skaly« uverejníme v budúcom čísle. Srdečný pozdrav.

LOZORNO, dňa 18. dec. 1896.

Vážení pán Redaktor!

Z našej obce málokedy čítame vo Vašom „Kreštan“-ovi dajaké zprávy. A predsa i u nás sa všeličo zaujímavého a pre širšiu vedomosť hodného stáva. Tak nasledkom predošlých ablegátskych volieb že sme väčším dielom na p. Otočku boli, všelijaké sekatury znašať musíme. Najmä náš p. notárko je majster v takýchto veciach. Minulého mesiaca pri civilnom sobáši Štefana Bróza s Annou Sedláček, boli svedkovia, Anton Masarovič a Michal Prokop. Naš notárius Franc Homoki, ponevác sa Anton Masarovič voči nemu vždy samostatno drží, pri tomto sobáši tak si na ňom jed vyliat, že mu nedovolil svedkom byť, t. j. vyhnal ho s kancelárie, že vraj není slušne oblečený. Menovaný Anton Masarovič bol síce celkom poriadno čisto a slušne — bárs nie sviatočno — oblečený, ale keď mu milý notár túto hanbu spravil, išiel domov, a oblekol sa do sviatočného rúcha a tak prišiel pred notára. Avšak notár ešte väčšmi rozhnvaný, jedovato mu odvetil, že on svedkom byť nesmie, že aby sa bral von. Čo mal robiť Anton Masarovič, musel ísť domov, a mladoženisi museli si druhého svedka hľadať. Na druhý deň zaraz išiel takto na cti urazený A. Masarovič túto sekaturu a nezakonné pojednanie prešporskému viceispánovi, Bertalanovi Klemppovi oznámil, aby on úradne proti tejto svedovi a nadužívaniu práva zakročil. Nuž uvidíme, aký trest dostane náš notárko — baša. A či ešte odplatu, keď bol telom-dušou na p. Komlóšiho? A potom nemáme šomraf, žalovať sa, právo hľadať proti takýmto nespravodlivostiam! Tak je to, nás ubijú, ale — plakať nám nedovolí. — No, príde na psa mráz — vraví Slovák, aj tým vysokým sa niekedy len zmele, a musia počet skladať zo svojich skutkov.

To, že s nami ľudovákmi kde len možno, zle nakladajú, myslím, netreba písať, veď my všade trpíme, ale len trpíme, veď bez boja není víťazstva. D žijeme sa i lepších časov, pravda zvíťazíť musí. Inokedy viac. Pan Boh s nami a zlé preč!

Pozorovateľ.

OJ ISTEBNÍKA, dňa 7. dec.

Velactená Redakcia!

Istebník — kdeže je to ten Istebník? pomyslí si snád mnohí zo ctených čitateľov, niekde hen vo Zvolene, alebo v báčke (toľko viem, že aj tam sú Slováci na Uhroch) snád? Nuž, Istebník je jedna slavná obec v trenčianskej stolici, a síce oproti trenčínu na protejšom brehu váhu ležiaca. Celý jej priemysel a obchod je sustrednený vo dvoch osobách; na „dolnom konci“ a v prostried dediny. Obivatelja tejto mnohoslúbnej obce zaoberajú sa reľničtvom, a v príhodnom čase furmankou. Ponevác v blízkosti je mesto, a aj železničná stanica, furmanstvo dosť dobre vynáša; preto už aj jakýsi ten groš nikdy nechýbi; z toho nasleduje, že sa už obivateľstvá tohoto chytla takzvaná márnomyseľnosť, t. j. div divúci — čítajú aj noviny „Krešfana“ a „Vlasť a Svet“ a iné. To by bolo síce v poriadku, keďby len to, čo čítajú aj zadržali. Čo vravím, zadržali? Veď sa oni aj držia. Tí čo čítajú „Krešfana“ sú tuhí ľudáci; len to je chyba, že v obecnom conserte hrajú zástoj až druhí. Tí druhý ale, čo čítajú „Vlasť a Svet“ tí sú už niečo iného; to je tá intelligencia, ktorá drží oproti v ruke, ergo „liberáli“, teda jako vidíte drahí rodáci aj tu sú dve protivné strany.

Počas volieb, došly zprávy, že vystúpi tu v okrese aj kandidát strany ľudovej. No byly to márne reči, a ešte marnejšie by bolo bývalo také vystúpenie. Nezapieram, žeby snád v tunajšom okolí:om obivateľstve nebolo spôsobilosti k utvoreniu silnej ľudovej strany; ba práve v dalejších dedinách je ona sylno zastúpená; v praksi by sa ale bolo ukázalo, či sú vlastne aj v pokušení tak silné charaktery v ľudu, ako na iných miestach. Počas tej rozčulnosti som mal príležitosti dosť tie rozdielne povahy ľudu rozobrať. Tu n. p. v okoly našom by bol musel stvoriteľ osobitne peklo pripraviť — pre Judášov — toľko by sa ich bolo neomylné nahrnúlo. Naši čitatelia „Krešfana“ síce silno sa v bok bijú, že by to z nich vystat mohlo; pri volebnej urne ale, istotne by vyhнали husaciú kožu, a studený pot na čelo nejednomu, v nich dôveru skladajúcemu kortešovi. Videl som to, bárs nebolo ešte ani žiadneho pokušenia. Oh ty ubohý ľude! Čo mám na tebe ľutovať? Tvojú netečnosť a či neumelosť, že sa sám seba zanedbávaš? Či to, že si bez opravdivých vodcov, čo by sa tu zaujali? No, tvoje umrivenie trvalo cez storočia; není možno od razu fa zkriesiť, z tuhého spánku tvojého. Som tiež malá čiastka z veľkého tela tvojého, a kosť z kosti tvojey; teda potupa tvoja je mojou. Nuž ale opišme teda tú volbu.

Už pár dňami teda pred volbou poroznášaly sa zástavy kandidáta Rakovského. Naturálna vec, prišly, vlastne doniesli ich aj do Istebníka. Pán rychtár jako úradná osoba, vysrčil jednu, a pán krčmár druhú. No ľudovej nebolo. Zato ale sme do ostatku mysleli, že snád predsa bude. V deň volby zavčás rána straso sa ozvušie tým známym — trá-trá-tratata — bum-bum-bum. Vreskot rozládených trúb a búchanie do psiej kože (volajú to bubnom) zobudilo mňa už pred piatou hodinou. Rozhorčeno som pomysľal na moju povinnosť, ktorá mňa čakala v povolání mojom, práve vtento deň. No, po vykonanej tejto, spiechal som zvedavo do mesta, kde porád ešte tie isté zvuky označovali, že volbe ešte není koniec. Občakával som vidieť mnohé zástupy ľudu, no sklamal som sa. Prvé obce už išly práve ulicou domov; kade som sa bral ja; byly to obce, hornia a dolnia Súča. Išli v príkladnom poriadku, a akísi — zasmušilí. Rakovského zástavu, ale poznal som na nich mnohých čo mali — sklamanie na tvári dosť zrejmo vyjadrené. Za tymito nasledovala hore spomenutá banda, podľa kroju z dolných dedín; ktora pri veselom námorníckom pochode — samotná si vykračovala. Na moju otázku som sa dozvedel, že je spomenutej volbe koniec, a výsledok že je jednohlasné vyhlásenie p. Rakovského za vyslanca okresu trečianskeho. Dediny sa pobieraly za dedinou, do rozličných hostincov na fruštík. Videl som, každý niesol akúsi cedulku v hrsti (také dáva tuna jeden moravec, ktorý skupuje ošipane po trhu, pokým peniazmi nezaplatí) a z ulabou si hu obzerali. Nuž si myslím „muselo tých drobných peňazí moc sa minúť, keď už takto vyplacajú. Hľadal som mojich spoluobčanov. Na predmestí stáli ešte daktorí venkovani pred známou vinarňu a v nej celé zástupy. Videl som tam aj tých našich, po mene ich menovať nebudem, načo? Mi ich dobre známe, a čitatelia na Brezovej, lebo vo sv. Jánoch si z nich aj tak moc nerobia. Oni ma síce nevideli vlastne videli, ale inde hľadeli. Nuž som ich ani ja nevidel. Pili aj oni víno, nechcem tvrdiť, že za — cudzie — no platíť som ich pravda je, tiež nevidel. Nechal som ich teda z jejich črevom v srdci tam, a spiechal domov. Na ceste

v jednom hostinci obrátil moju pozornosť na seba neobyčajný ruch. V tej všelijakej trme som len tie hlásky — ljen, iljen, hiljen, vyrozumieť mohol. Pred dvermi stála hrba známych trenčanských pánov, a dnu bol sám p. Rakovsky; poctiac svojich verných osobnou prítomnosťou. Z jeho reči som nič nedosluchol, zato ale z reči pánov rychtárov. Ďakovali mu za jeho — poníženú službu — a podobnými „dikciami“ ho traktovali. Bolo to ozajstné aj do rozpuku; tie vážne a s mnohým „ráčením“ preplatane reči očúvať. On sám sa usmieval aj z jeho družinou. Čo si myslel pritom, ľahko pochopiť. — No pri odchode nariadil dať ešte jeden pol hekto vína a to uderil klinec na hlavu. Hlučné „hiljen“ označovalo spokojnosť, zastupujúceho ľudu. Z ošklivosťou som sa odvrátil od toho obrazu. Pripomenúť musím, že boli tam dnu aj počestnejší voličia (myslím hen od Kostolnej) ktorí z toho darovaného vína prijať nechceli, ale si ho sami zaplatili, a s útrpnosťou pozerali na ten výjav, — zverskej streštenosti. No, mal som toho dosť, v duchu som bol rád, že bol len jeden kandidát. Naši občania išli — jako staré baby vravia — ja som síce nevidel „poza pajty domov,“ a niesli aj — zástavu. Istebnícky „Nimródus“.

Z Horného Trenčianska, 28. dec.

Vážený pán Redaktor!

Zo srdca prajem Vám i všetkým čitateľom nášho Kresťana šťastlivý nový rok. Na pominulý starý rok budeme všetci dlho pamätať. Pán Kloch, barón pri železnici, dobre nám zaštepil do srdca pamiatku toho starého roku, keď vo Varíne zretedelno vysvetlil nám pri volbe hlboký význam millennárnej, tisícročnej svobody uhorskej. Vyše 600 voličov prepadlo pri volbe znamenitého pána ablegáta Šipekyho. Títo odmrštení voličia nevedeli pochopiť láskavé nauky pána baróna pri železnici, a preto ich dal prepadnúť, aby sa lepšie naučili zo šlabikára úlohu o uhorskej tisícročnej svobode.

Nedávno poučiť ma chcel jeden Icík o „nebezpečných“ búreniach ľudovej strany. Čítal mi zo židovských novín reč pána Smialovszkého, ktorú povedal na sneme. Čítal som i v našom Kresťane, že Smialovszky akosi veľmi blednul, keď sa mu snem krajinský smial na tie bezzákladné táraniny, ktoré slabými plúcami a ešte slabším rozumom svojím opovážil sa kydať na ľudovú stranu. Povedal som teda tomu spomenutému Icíkovi, že sa Smialovszky darmo chcel umývať na sneme. Zostane on zababraným, lebo ho barón Kloch znamenitým čiernym kindrusom obabral. Icík mi ale odpovedal, že však len musí byť pravda, čo ablegáti hovoria na sneme. Ja som zase povedal, že Smialovszky ani jedného kňaza meno nezpomenul a nepomenoval toho, kto vraj ľud búril a sprisahal. Keď Smialovszky nevie dokázať svoje babské táraniny, keď neopováži sa mená tých „buričov“ verejno povedať, keď on len s tým sa pýšil, že on to akési sprisahanie nevidel, ale že o tom vyprávajú, nuž vtedy celá jeho reč nestojí ani fajku dýmu. Tak vedie rečníť i predavačky a fliarky, jako rečníl Smialovszky. Veď i fliarky na rýnku všeličo potárajú, ale keď sa ich opýtaš, či videli to, o čom klebetia, nuž povedia ti, že to ony len počuly. Aj Smialovszky, jako dáka klebetnica, táral, táral, a na konci vyznať musel, že to on len počul. To veru nenie pekne, keď ablegát miesto hodnoverných dôkazov odvoláva sa na kadejaké babské povedačky.

Icík sa za ušiami poškrábal a ukázal mi zase 38. číslo toho liberálneho „Opravdivého Kresťana.“ Pozri vraj, tu stojí, že jako búri kaplán Cvinček našich ľudí. Ja čítať počnem. Nápis znel takto: *Kde je naša pravda?* Zasmial som sa a povedal som Icíkovi: vaša liberálna pravda je vo Varíne, v Žiline u pána Klocha a na Čaci u pána slúžneho. Čítal som ďalej a také hlúpoty som v tom liberálnom Kresťane čítal, že to do rozpuku.

„Všetko prišlo zas do obyčajnej kolaje,“ tak píše tam od nás akýsi židáčik; ale potom zase píše, že predsa nemáme »pokoj« po volbe, lebo Cvinček búri proti liberálnym krčmárom, aby vraj len „jedna krčma prekvitala.“ Ahá Icík, ty chceš teda osvetu rozšíriť a chceš, aby všetky krčmy prekitaly.

Čítal som ďalej a od smiechu štukávkou som dostal. Veď tu reku akési „mastné hrnce“ kňazov a „medom tekúce žriedla dôchodkov“ spomína jakýsi páno, čo škvareninu musí ľubiť, lebo mu je ľuto, že našim pánom farárom i vajičko donesie niekto. Rozpamätám sa, že týždňom predtým v 37. čísle takto písal ten liberálny Kresťan na 7. strane: „Kňazstvo trenčianskej stolice je z ačša chudobné. Sú aj takí farári, ktorí sotva vyžiť môžu, alebo veľmi biedne žijú z tých malých dôchodkov, ktoré im fara nesie.“ Nuž reku Icík, kedy že hovorí pravdu ten váš liberálny „Kresťan?“ Pred týždňom, alebo teraz? Icík sa zase škriabal za ušiami.

No reku, ten, kto písal od nás do toho Kresťana vášho, môže byť dobrý znalec škvareniny a vajec, ale sväté Písmo falšuje, keď píše, že sväté Písmo hovorí: »Merajme si jednakou mierou.« Takto sväté Písmo nikde nehovoří, to len korhelia hovoriť a písať môžu, ale opravdový kresťan nie.

Mešťan.

Od RUŽOMBERKA.

Poznámka z Ružomberka. *)

V terajšie časy výboru mestskému také právo dávať, ktoré mu nepatrí, je veľmi nebezpečné, lebo jestli má právo výbor mestský voliť kat. školskú stolicu, to právo sa žiadnemu výborníkovi bárs je aj žid, odprieť nemôže, následovne ponevác v ružomberskom mestskom výbore je teraz desať židov, i títo, jako majú právo voliť kat. farára, tak i súčasenie pri volbe kat. šk. stolice sa im zabrániť nemôže, čo by ale i samému p. dopisovateľovi nemilé bolo. Zas divná volba je to, keď 30 výborníkov mestských volí kat. šk. stolicu z 20 údov pozostávajúcu, veď títo sami seba vyvolia a to je nie viac volba. V Judapešti práve tieto dni volili mestskú školskú stolicu a tam každý občan mal právo hlasovania,

Pridržajme sa preto ustanovizien skrz sl. sbor biskupský ohľadom sriadenia kat. školských stolic vydaných, a vtedy nebudú sa farníci zťažovať, že sa im volebné právo odberá, a zas nedostanú sa do kat. šk. stolice i takí, ktorí na pokynutie vlády ľahko sa na to dajú priviesť, že za zoštátne kat. ružomberských škôl hlasovať budú, čo sa v Ružomberku ľahko stať môže, lebo práve tieto dni hlavný župán lipoťský prezeral tamejšie kat. školy, ponevác ministerium oznámené bolo, že do ruž. gymnasiumu najslabší žiaci práve z kat. ružomberských škôl prichádzajú.

Cirkevník.

*) S uverejnením tejto poznámky zavierame dohodu ružomberskú, lebo vieme, že ctení čitatelia jej už dosť majú, miestne príbehy nemôžu sa v našom časopise pojednávať cez týždne a týždne.

Redaktor.

Zo SKALICE, 26. dec. 1896.

Velactená Redakcia!

S prevelikou úctou prosím sl. redakciu, keby ste týmto mojím pár riadkom v našom tak obľúbenom časopise „Kreštan“-e miesta popriať račil.

Ja som už staršia osoba, ale taký neporiadok ešte nepamätám, jaký včul panuje u nás, obzvlášť ale od poslednej tak „spravedlivo“ prevedenej ablegátskej volby. Pred volbou sa sľubovali hory-doly, mameluci behali čo divé zvery po susedných obcach, židia darmo merali tú tak zvanú „čertovú pomocnicu“, aby im čím viac na lep sadli. A žiaľ bohu, to sa im aj podarilo, lebo ináč by sa nebol, zvláštne od nás, mameluk dostal do snemu. Ale už je darmo, už si nepomôžeme.

Asi mesiacom pred volbou sa u nás rozmohla dobytšia pľúcna choroba. Mameluci bárs dobre vedeli o tom, čušali, lebo mysleli, že aj takým spôsobom nekocho zkortešujú. A hľa jak sa len volba odbila, bár aj pľúcna choroba na veľký minimum klesla, predsa pokutovali len tých, ktorí na ľudovú stranu hlásali. Hľa to je poriadok? Pred volbou to nevedeli? Nie, lebo to nechceli vedieť. Pred volbou ani nesinkasovali všelijaké obecné podlžnosti, čo po inšie roky o ten čas nikdy nezameškali, mysliac, že s násilenstvom by si mnoho nepriateľov spravili. Po volbe všetkých ľudákov ekzekovali, čo by aj len za jedon halier bol dlžen. Prečo to nerobili skorej, jak po inšie roky? Ba znám nekoľko liberálcov, ktorí ani včul nemajú vyplatené, a dajú im pokoj. Toto je tá, tak zvaná a od liberálnych bravcov hlásaná rovnoprávnosť. Nič inšie, jak neporiadok. Lebo kto rovnako smýšľa, ten aj rovnako činí. Naši liberálci by sa mohli skorej volákymi podliberálcami menovať, lebo ich celý názov je falošný, ako aj ich účinkovanie. Keď voláky mestský mameluk má či vo viniciach, či inde prácu, všetkých hajníkov posvoláva, aby nemusel nájomných platíť, či v ten kráť môžu byť hory a pole nehájené? Aj to je poriadok? Ale liberálnym bravcom všetko je možné, veď oni sú spoľahliví ľudia. Takých a podobných liberálnych kúskov bych mohla aj sto spomenúť z mesta našeho.

S Bohom do videnia.

Jedna poriadna babička.

Od MOSKVY.

Šlachetný Pane!

Ja som z Trenčianska, lenže od mnohých rokov moje stále bydlie je pri Moskve. Moje drotárske remeslo mi veru dobre ide, i zdravím požeňáva Pán Boh tak mňa, jako i moju celú familiu.

Veru dolu Váhom nejedna kvapka utiekla do Dunaja od tej doby, čo som ten kraj opustil. Oh boly to dobré časy, bárs i chudobné. No ale však i tu sa dobre cítim; však je nás tu viac z Horniakov uhorských. — Pekne vám ďakujem za tých osem kalendárov, ktoré ste mi bol poslal; veľa som sa z nich poučil o vašich pomeroch politických; nad tým židom ale, ktorý za nos sa zavesil, sme tolko sa nasmiali, až no. Aj naším spoluobčanom ruským som veľa vecí vložil z toho kalendára, len to im bolo ľúto, že nevedia si to sami prečítať od počiatku až do konca. Tu v Rusku tak smelo písaný protivládny kalendár by sa nikto neopovážil vydat. Lenže tu ani nezachádza vláda tak čudno so zásadmi kresťanskými.

Veľmi nám bolo ľúto našich doma nechaných drahých bratov, ktorí tolko utláčania, násilia a nefudskosti podstúpif museli za to, že dľa svedomia chceli hlasovať. Veď pred 15 rokami, keď som ja ešte doma bol, bolo to tuším lepšie!

V Kresťane mnohí sa ponosujú na židov, ako som sa toho dočítal; no unás je tým pánom od východu horšie, u nás tak obzerajú sa židia, keď po ulici idú, jako by sa ustavične bitky báli.

Ale sa aj hrabú k vám; aspoň si to tak predstavujem, lebo keď tu volakto židom hreší a im zle robí, hneď si predstavujú a vzdychajú, jako by im dobre bolo, keby čím skorej v Uhorsku nachádzat sa mohli. No my vám ich vďačne prepustíme, jestli ich doposiaľ ešte dost nemáte. No ale však len chudáci dakde musia byť; idú teda ta, kde je im lepšie. Čo im ani za zle nemám.

My sme tu medzi samými starovercami, ktorí by každého katolíka v staroverca zmenili. Však ale predsa ich ošmietanie nám neškodí, lebo život opustif vieme, viery ale zbavif sa nedáme. Tu vám posielam aj dakolko mariiek, keby ste mi ráčil napísať v liste, kde bych v čistej slovenskej reči k dobrému čítaniu došiel.

S Bohom.

Drotár.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

S úctou dávame na vedomosť každému tomu ct. predplatiteľovi, ktorý bol napomenutý na karte našej, že by si svoj dlh, t. j. dlžobu vyrovnal; aj tým, ktorí ešte kartu nedostali, ale s celoročnou predpl. cenou sú nám dlžní, — žeby si toto čím skorej t. roku vyrovnali, lebo, keď nie, novinky — bárs je nám veľmi ľúto, že takto musíme pokročif, — zastavíme, ďalej ich neposielame.

Útraty máme veľké.

Žeby expedícia aj na ďalej v poriadku stála, prosíme nám všetky dlžoby pri najbližšom čase odoslaf.

Expedícia „Kreštana“.

Úctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na krajec nám naznačiť ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Borovce. Ešte vždy nenie koniec?! Čo nového? Na perá a černidlo u vás nenie sklepu!? Čo chvifa už riadne dopisovanie bude umožnené, mám nádej, že pisobnej práci podari sa mi koniec spraviť. — Urmín. J. B. dp. Aspoň touto cestou prajem vám a všetkým známym šťastlivý nový rok. — Prosíme ctených horliteľov, keby peniaze za kalendáre sinkasovať a nám čím skorej poslat ráčili. — Karol Zrubec. V. L. ũle. Najprv vychvaľujete Kreštana, potom zas zazlievate, že v ňom veľa politiky, že to vy nerozumiete. Doposiaľ som nevedol, že tí najvyšší Horniaci sú otvo

renejším rozumom obdarení, nežli daktori v Tekovskej. Načo sú dopisy? Aby sa prečítali. Ja som neni ani veľkomožný, ani farár, lež len jednoduchý kaplán a redaktor. — K. M. Sered. Prečo nie, len treba obe čísla žreba sdeliť. Liberálne noviny podporovať, je hriech. — Nové-Mesto. Už dávno bych vám bol z tých kalendárov poslal, prečo ste si nepýtal? Ešte máme z nich. — Čaca. Jestli ten článok ešte v okt. r 1895. bol uverejnený, nič vám nebude, lebo štátny pravotár len behom 6 mesiacov od uverejnenia môže žalovať. — J. M. Káillovce: 2 zl. — K. D. Hrabovce 6 zl. — D. G. Dolné-Orešany: 2 zl. — O. F.: 2 zl. — J. B. Chynorany: 4 zl. — F. F. Račisdorf: 3 zl. 60 kr. — Sch. K. Rosina: 16 zl. — D. M. Mor.-Sv.-Jány: 13 zl. — A. J. Rutka: 2 zl. Poslanú summu kvitujeme. — Z Holiča poslali 4 zl. Hajóssy a Baláš; prosíme pána Baláša celé svoje meno nám sdeliť. — S. F. Trnava: V poriadku. — M. Ď. V.-Boššány. Dostali sme. — Račisdorf: tiež. — Z. J. Hlohovec. Do konca febr. sú vaše noviny vyplatené. — Senica. J. S.: V poriadku.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poš-tára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knížná polica.

„*Herkó Páter*“ týždenník stojí na celý rok 2 zl.; a vychádza na 16, tu na 8 stranách. Jediný katolícky žartovný časopis. Veľmi vrele ho odporúčame. Redakcia „Herkó Pátra“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

„*Naša Nádej*“, mesačník stojí na celý rok 80 kr. Veľmi prospešne poučuje ľud o sviatosti oltárnej. Vydáva ho kaplán Michal Varga vo Vacove (Vác).

Veľká pliaga sveta výnde z tlače po novom roku s trikrát toľkým obsahom jako je „Veľká Novina; objednať sa môže u Michala Vargu vo Vacove za 75 kr.

„*Dom Tobijašov.*“ Výborné — asi 300 strán obsahujúce — dielo, ktoré každej rodine len vrele odporúčať môžeme. K dostaniu je za 65 kr. v Teplej (Lenge) pp. Bélabánya u dvp. farára *Richarda Osvalda*.

„*Veľká novina*“ výborný sošit o la saletteskom tajemstve. Za 25 kr. sa môže objednať u redaktora „Naša Nádej“ vo Vacove.

„*Príprava ku spovedi*“. Modliaca knížka pre deti. Vo viazanom stave stojí 15 kr. Soslovenčil J. Janda. Vydala ju Lujza Csery, Budapest, VI. Podmaniczky u. 15.

Legenda, čítanie o svätých; cena viaz. v. 70. x. Vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave,

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.85—8.45 zl. Raž 6.60—6.70 zl. Jačmeň na krm 4.00—4.35 zl. do pálenic 5.10—5.80 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.70—6.20. Kukurica: 4.00—4.10. Proso: 5.25—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.
2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. Kc-nopné semeno: 08.55—09.00.
3. Strova: Veľká biela fizufa 7.00—7.20; tmavá 8.00—8.40 okruhlá: 7.00—7.30, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 08.00.15.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—14.00 zl.
4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.20—2.90. Slama. Na postielanie: 1.30—1.40. Žup 1.60—1.80.
6. Siatie: Červená ďatelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní Isdník 6.00—6.50 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1387 kusov oviec. Ceny: 11.50—14. zl. za páru, a 09—10 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.
8. Zverové dorobky: Med žitý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 38—40. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.
9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.
10. Kraviny vrázkované 165—175.
11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.
12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň nejlepší 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATELSTVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

— BUDAPEST, —

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.

LACNÉ POŽIČKY

(od 300 zl. hore)

na majetok zeme vyprostredkuje**— JÁN DEÁK —**

v NITRE

K listom vysvetlenie žiadajúcim sa pripojiť má 10 kr. marka.

Smrť plošticám !

Mám isto účinkujúci prostriedok, ktorý vykynozí všetky ploštice, jak v náradí, tak i v múroch.

Ku vyčisteniu náradia posielam plechovú flašku 3 deci za 1 zl. na poštovú zásielku; ku vyčisteniu murov 1 liter za 1 zl. 80 kr.

— JÁN MRÁZOVŠKY —

v Žiline (Trenč. stolica)

TLAČIAREŇ**„SVÄTEHO GERHARDA“**

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Veľbným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme veľbných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.